

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۴/۰۹/۱۱

نجیب الله پتمن

دیوجینز

یونانی فیلسوف

د ستر الکساندر همزولی وو

د سینوپي دیوجینز (مستعار نوم بدگومانه یا سپی دیوجینز) لرغونی یونانی فیلسوف دیوجینز، چې د بشر په بنیگره د بدگومانی د پلار په توګه پیژندل شوی، د خپلو پیرو په زړه پورې متقابل اړیکو، په ځانګړې توګه د یونان د مشهور واکمن لوی الکساندر سره په لیدو نامتو شوی دی. بدگومانه دیوجینز (د سینوپ دیوجینز په نوم هم پیژندل شوی) د لرغوني اتن د اخلاقي معیارونو خلاف ژوند کاوه. هغه په یو لوی د کودري لوبني کې ویده کیده، سوکالی او عیاشي یې رد کړله، او حتی په کوڅو کې یې خیرات غوښتل، چې په هغه وخت کې خورا غیر عادي کار و.

په ربا ورځ، هغه به په کوڅو کې څراغ په لاس کې، خلکو ته به یې ویل چې هغه د یو صادق سړي په لټه کې دی. هغه وروسته ادعا وکړه چې هغه هیڅکله یو هم ونه موندل.

یوناني فیلسوف ټولنیز نورمونه رد کړل

په 412 یا 404 کال مخکې له میلاده د تور سمندرګي په اوږدو کې د آیون ښار په سینوپ Sinope په سیمه کې زیږیدلی و، هغه د انتیستینز Antisthenes او کریټس Crates سره یوځای د بدبینی فلسفي بنسټ ایښودونکو څخه شمیرل کېږي.

د "cynic" توری (په یوناني کې کاینکوس kynikos، یا κυνικός، چې معنی یې د "سپي په څیر") ده، د κύων یا kynos توری څخه اخیستل شوی، چې معنی یې 'سپي' ده او د دیوجینز لپاره چې د سپي په څیر چلند د بیانولو لپاره کارول کیده، کوم چې په کوڅو کې ژوند کول، کله ناکله خامه غوښه خورله او په ټولیزو ځایونو کې خپل طبیعي فزیکي فعالیتونه د سپي په څیر ترسره کول.

دیوجینز خوشحالیده چې سپی ورته وویل شي. هغه به ویل (لکه څنګه چې د لارټریوس لخوا نقل شوی)، د ښکاري سپي په څیر، "زه هغه چا ته غوره مالي کوم چې ما ته څه راکوي، زه په هغه چا غپا کوم چې انکار کوي، او زه په بې پټه خلکو خپل غاښونه باس."

مور د دیوجینز پلویان هم د سپي په څیر چلند کوو: مور په عامه ځایونو کې خورو او مینه کوو، په لوڅو پښو ګرزو، او د ټوکرې په څیر لوشو او څلور لارو کې خوب کوو.

هغه له پیسو او مقام سره هیڅ مینه نه درلوده، او فکر یې کاوه چې د مصنوعي خوښیو په لټه کې ستاسو ژوند بدبختوي. مګر دا شونې ده چې د خوښی ردولو سره په عمل کې خوښي ومومي.

دیوجینز به له بتانو څخه د پیسو غوښتنه کوله ترڅو د رد ځواب سره عادت شي. هغه په اوږي کې په ګرمو شګو کې رغړیده او په ژمي کې به یې کنگل شوي بتان په غیر کې نیول ترڅو ځان پیاوړی کړي. کله چې هغه خپل ځان ته د آرامۍ اجازه ورکوله، دا ترټولو ساده، خورا طبیعي خوښی وه چې هغه یې په لټون کې و.

د هغه د عادي او عجیب حالت برخلاف، دیوجینز یو هوښیار فیلسوف و. د ژوند، سیاست او ټولني په اړه د هغه لید په اریانتیا سره ګره او بشپړ و، که څه هم زیات وختونه په سپکه ژبه بیان شوي.

د پاڼو شمیره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پټه له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولی

دیوجینز پدی مشهور و چې د نورو نظریاتو ته لږ ارزښت ورکاوه او پروا یې نه کوله چې څوک د هغه په وړاندې ولاړ دی پاچا دی یا غلام . هغه به له هر چا سره یو شان چال چلند کاوه - په ناسم ډول سره . کله چې د هغه د ژوند عجیب طرز او هوښیار باورونه په ټوله یونان کې پیژندل شوي و ، د لرغوني نړۍ له هر گوټ څخه خلکو سفر کول چې فیلسوف له نږدې وگوري ، د درناوي یا د کنجکاوی حس له امله .

د فیلسوف دیوجینز سره د ستر الکساندر لیدنه ستر الکساندر ، د یونان نامتو واکمن چې په ټوله نړۍ کې یې هیلینیزم Hellenism یوناني مدنیت خپور کړ ، د فیلسوف دیوجینز مینه وال و . د لرغوني فیلسوف او ساینس پوه ارسطو زده کوونکی ، الکساندر د دیوجینز په څیر پوهانو ته ډیر درناوی درلود، نو هغه پریکړه وکړه چې خپله د فیلسوف سره وگوري . هغه د کورینت Corinth سیمې ته سفر وکړ، چېرې چې دیوجینز په هغه مهال کې ژوند کاوه . د پلوتارچ Plutarch د روایت پر بنسټ، دوه سړیو یوازې یو څو خبرې سره تبادله کړې . الکساندر په داسې حال کې دیوجینز سره ولیدل چې فیلسوف د سهار د لمر له پیتاوی خوند اخیستل . د نامتو متفکر سره په لیدو ستر الکساندر په لږزه شو، الکساندر وپوښتل چې ایا د هغه لپاره کوم لورینه شتون لري چې هغه یې تر سره کړي . دیوجینز داسې ځواب ورکړ :
" یو څه ښې لوري ته و خوځیږئ؛ تاسو زما د لمر مخه نیسئ ."
الکساندر بیا داسې وویل : "که زه الکساندر نه وای، نو زه باید دیوجینز وای . " دا نامتو کیسه په ټوله نړۍ کې مشهوره شوه .

دریم الکساندر ، د " مسدونیاسیلوس " ، د " هیلینیک ټولني برلاسی واکمن " ، د پارس " شاهنشاه " ، د مصر " فرعون " او " د آسیا لوی خاوند " - چې د ستر الکساندر په نوم غوره پیژندل شوی - د بشر په تاریخ کې یو تر ټولو مهم شخصیت و .

په 356 کال مخکې له میلاده د شمالي یونان په اوسني مرکزي مسدونیه په پېلا Pella سیمه کې زیږیدلی، هغه د مسدونیاس د پاچا دوهم فیلیپ زوی او د هغه میرمن اولمپیس Olympias وه . په هر حال ، سکندر هیڅ شاهي ماڼۍ نه درلوده . هغه په ډیر کم عمر کې د خپلو پوځي او سیاسي وړتیاوو له امله مشهور او نوموتی شو . الکساندر، چې نوم یې په یوناني کې (الکساندروس Alexandros) معنی لري " د خلکو مدافع "، د پاچا د زوی په نوم پیژندل کېده چې د هغه برخلیک له مخه ټاکل شوی و ، هغه یې د تاریخ په لومړۍ لیکه کې ځای په ځای کړ . دیوجینز هم د سمندري غلو په څیر په خپلو ځانگړو شرایطو کې مړ شو . نوي کلونو ته نږدې وو ، هغه د ساه په بندولو سره ځان وواژه . (یا دا چې هغه خراب سمندري ژوي خوړلی یا د سپي د دارلو له کبله مړ شو، کوم چې د سپي دیوجینز لپاره خورا طعنه وه .) ویل کیږي چې هغه او ستر الکساندر په یوه ورځ مړه شول .